

Sygn. akt VIII C 1334/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2017 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, VIII Wydział Cywilny

w następującym składzie :

Przewodniczący : Sędzia SR Tomasz Kalsztein

Protokolant : sekr. sąd. Kamila Zientalak

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2017 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko A. M.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej A. M. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 1.108,47 zł (jeden tysiąc sto osiem złotych czterdzieści siedem groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 5 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. zasądza od pozwanej A. M. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 672,37 zł (sześćset siedemdziesiąt dwa złote trzydzieści siedem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu w części.

Sygn. akt VIII C 1334/17

UZASADNIENIE

W dniu 5 stycznia 2017 roku powód (...) Spółka Akcyjna w W., reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wytoczył w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko A. M. powództwo o zapłatę 1.551,47 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w dniu 18 lipca 2016 roku wypłacił pozwanej kwotę 1.500 zł (na zasadach kredytu konsumenckiego), zgodnie z zawartą umową pożyczki nr (...), której udzielił na okres 10 miesięcy. Pozwana zobowiązała się zwrócić pożyczkę zgodnie z harmonogramem spłat oraz umownymi odsetkami w wysokości 10% w stosunku rocznym. Dodatkowo pozwana zobowiązała się płacić wraz z każdą ratą pożyczki opłatę administracyjną w wysokości 15 zł miesięcznie oraz jednorazową opłatę przygotowawczą w wysokości 590 zł, rozdzielaną proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i uiszczaną częściowo z każdą ratą w terminach spłaty pożyczki. Wobec braku dokonywania przez pozwaną terminowej spłaty, powód wypowiedział umowę pożyczki. Na dochodzoną pozewem kwotę 1.551,47 zł składają się następujące należności: kwota 1.083,82 zł stanowiąca sumę niespłaconego kapitału, kwota 24,65 zł skapitalizowana kwota odsetek naliczona od kwoty kapitału od dnia następnego po dniu zapłaty ostatniej raty pożyczki do dnia poprzedzającego wniesienie pozwu, opłata przygotowawcza

w wysokości 413 zł, opłata administracyjna w wysokości 30 zł Pomimo wezwania do zapłaty pozwana nie uregulowała zadłużenia dochodzonego przedmiotowym powództwem. **(pozew k. 2-4)**

W dniu 6 lutego 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wydał w przedmiotowej sprawie nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, którym zasądził od pozwanej na rzecz powoda dochodzoną wierzytelność wraz z kosztami procesu. Powyższy nakaz pozwana zaskarżyła sprzeciwem w całości. Postanowieniem z dnia 13 kwietnia 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie stwierdził skuteczne wniesienie sprzeciwu i utratę mocy nakazu zapłaty w całości oraz przekazał rozpoznanie sprawy do Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi. **(nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym k. 4v, sprzeciw k. 6-6v, postanowienie k. 12)**

Powód uzupełnił braki formalne pozwu w postępowaniu uproszczonym w terminie, podtrzymując swoje stanowisko w sprawie. **(pismo procesowe k. 15)**

Na rozprawie w dniu 5 października 2017 roku w imieniu powoda nikt się nie stawił strony zostały prawidłowo zawiadomione o terminie rozprawy. **(protokół rozprawy k. 54)**

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 15 lipca 2016 roku powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. udzielił pozwanej A. M. pożyczki (kredytu konsumenckiego) w kwocie 1.500 zł, na okres 10 miesięcy, którą pozwana zobowiązała się zwrócić zgodnie z harmonogramem spłat, w miesięcznych ratach wraz z umownymi odsetkami w wysokości 10 % w stosunku rocznym. Ponadto pozwana zobowiązała się do zapłaty opłaty przygotowawczej w wysokości 590 zł, rozdzielanej proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i uiszczanej częściowo wraz z każdą ratą w terminach spłaty raty oraz do uiszczania opłaty administracyjnej w wysokości 15 zł miesięcznie. Opłata przygotowawcza miała obejmować poniesione przez pożyczkodawcę koszty czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki, na które składały się koszty obsługi dostarczenia i podpisania umowy pożyczki u klienta, bez konieczności wizyty w biurze pożyczkodawcy oraz badania zdolności klienta do spłaty pożyczki. Opłata administracyjna miała obejmować czynności związane z administrowaniem terminowości obsługi pożyczki, obsługą wniosków klienta, a także usługi contact center oraz wysyłki komunikatów sms.

Zgodnie z orientacyjnym harmonogramem spłaty zawartym umowie pierwsza rata pożyczki miała wynosić 236,74 zł.

W przypadku opóźnienia w spłacie pożyczki powódka uprawniona była do podjęcia działań upominawczo - windykacyjnych, których koszt miała ponieść pozwana. W umowie zastrzeżono nadto, że wymagalne należności pożyczkodawcy są zaspokajane w następującej kolejności: koszty działań upominawczo- windykacyjnych, koszty sądowe oraz inne koszty egzekucyjne, opłaty i prowizje, odsetki naliczane od zadłużenia przeterminowanego, odsetki zaległe, kwota niespłaconego kapitału, odsetki bieżące, kwota kapitału bieżącego.

Zgodnie z umową, pożyczkodawca mógł rozwiązać umowę z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia w przypadku opóźnienia pożyczkobiorcy ze spłatą zadłużenia, przekraczającego 60 dni, przy czym zastrzeżono, że dla skuteczności wypowiedzenia konieczne jest doręczenie listem poleconym oświadczenia o wypowiedzeniu. **(kserokopia umowy pożyczki nr (...) k. 39-46, kserokopia pisma z harmonogramem spłat k. 48, okoliczności bezsporne)**

Pozwana nie dokonywała terminowej spłaty pożyczki.

Pismem opatrzonym datą 16 grudnia 2016 roku powód skierował do pozwanej ostateczne wezwanie do zapłaty zadłużenia w wysokości 1.669,34 zł w terminie do dnia 30 grudnia 2016 roku wraz z wypowiedzeniem umowy pożyczki. **(kserokopia wezwania do zapłaty wraz z wypowiedzeniem umowy oraz potwierdzeniem nadania k. 31-32, okoliczności bezsporne)**

Mimo wezwania do zapłaty, do dnia wyrokowania pozwana nie zapłaciła powodowi kwoty dochodzonej pozwem w wysokości 1.551,47 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 stycznia 2017 roku (od dnia wniesienia pozwu) do dnia zapłaty.

Na powyższą kwotę składają się m.in. niespłacone raty kapitałowe w wysokości 1.083,82 zł, skapitalizowane odsetki umowne w wysokości 24,65 zł, opłata przygotowawcza w wysokości 413 zł, opłata administracyjna w wysokości 30 zł. (**okoliczności bezsporne**)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił bądź jako bezsporny, bądź na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dowodów z dokumentów, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron procesu.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne w przeważającej części i zasługuje na uwzględnienie w zakresie żądanej kwoty 1.108,47 zł, na którą składają się kwota niespłaconych rat kapitałowych wraz z skapitalizowanymi odsetkami umownymi, jednakże bez dodatkowych opłat w łącznej kwocie 443 zł, na którą składały się opłata przygotowawcza oraz opłata administracyjna.

Zgodnie z art. 720 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem.

Z kolei w myśl art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1497 z późn. zm.) przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności między innymi umowę pożyczki.

Z przedłożonego przez powódkę materiału dowodowego wynikało, że strony zawarły 15 lipca 2016 roku umowę pożyczki (kredytu konsumenckiego) co do kwoty 1.500 złotych. Zgodnie stwierdzeniami strony powodowej, na dzień wniesienia pozwu zaległości pozwanej z tytułu zawartej umowy wynosiły: 1.083,82 złotych tytułem kapitału, 24,65 zł tytułem skapitalizowanej kwoty odsetek naliczonych od kwoty kapitału od dnia następnego po dniu ostatniej raty pożyczki (12.10.2016 r.) do dnia poprzedzającego wniesienie pozwu, 413 zł tytułem opłaty przygotowawczej oraz 30 zł tytułem opłaty administracyjnej.

Na gruncie niniejszej sprawy Sąd powziął wątpliwości co do faktu obciążenia pozwanej przez powoda wspomnianymi opłatami dodatkowymi, na łączną kwotę 443 złotych, które zdaniem Sądu w sposób znaczący przekraczają faktyczne koszty wykonania poszczególnych czynności, wynikające z zasad doświadczenia życiowego.

Zgodnie bowiem z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu.

W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4). Toteż art. 385³ k.c. zawiera katalog niedozwolonych klauzul umownych, wśród których znajdują się te postanowienia, które nakładają na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy,

obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego (punkt 17). Przy czym klauzule wymienione w przepisie art. 385³k.c. nie będą mogły być uznane za niedozwolone postanowienia umowne w szczególności wówczas, gdy były przedmiotem indywidualnych uzgodnień lub dotyczyły jednoznacznie określonych głównych świadczeń stron, bądź też gdy analiza treści umowy i wzorca oraz kontekstu sytuacyjnego wskazują, że postanowienia te nie naruszają równowagi kontraktowej.

Zdaniem Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, przy umowie pożyczki, głównymi świadczeniami stron są: po stronie pożyczkodawcy udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania na określony okres czasu, a ze strony pożyczkobiorcy, zwrot tych środków. Umowa pożyczki została przy tym ukształtowana w kodeksie cywilnym w taki sposób, że co do zasady może być zarówno umową odpłatną, jak i nieodpłatną. W przypadku zawarcia przez strony odpłatnej umowy pożyczki, wynagrodzenie pożyczkodawcy winno być wyraźnie określone w umowie. Zwyczajowo formę wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki, ewentualnie zapłata prowizji. Ustawodawca, aby przeciwdziałać ocenianemu negatywnie w świetle zasad współżycia społecznego zjawisku lichwy oraz aby chronić interesy słabszych uczestników obrotu gospodarczego, jakimi zazwyczaj są konsumenci, wprowadził przy tym do kodeksu cywilnego instytucję odsetek maksymalnych (art. 359 § 2¹ k.c.), których wysokość winna stanowić podstawowe odniesienie do oceny wysokości wynagrodzenia pożyczkodawcy ustalonego w umowie. Stopa tych odsetek, ustalana

w odniesieniu do aktualnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, co odzwierciedla aktualny układ stosunków gospodarczych oraz " cenę" pieniądza

w obrocie międzybankowym i poziom inflacji, nie pozwala podmiotom uprzywilejowanym, jakim zwykle w obrocie z konsumentami są pożyczkodawcy, na wykorzystywanie przymusowego położenia słabszej strony umowy. Odsetki, obok prowizji za udzielenie pożyczki, stanowią wynagrodzenie pożyczkodawcy za korzystanie przez kredytobiorcę z jego środków finansowych. Trzeba też podkreślić, że umowa pożyczki, sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty

i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Za niedozwolone klauzule umowne, w świetle art. 385¹ § 1 k.c., należy więc uznać te postanowienia umowne, które pod postacią opłaty pobieranej formalnie na poczet pokrycia kosztów konkretnych czynności,

w rzeczywistości stanowią dla pożyczkodawcy źródło dodatkowego zysku, ukryte przed konsumentem, pozwalającego mu omijać przepisy dotyczące wysokości odsetek maksymalnych oraz niedopuszczalności kary umownej za niespełnienie świadczenia pieniężnego (art. 483 § 1 k.c.).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, w ocenie Sądu trzeba stwierdzić, iż zawarte w umowie stron postanowienia dotyczące pobierania przez powódkę

w związku z zawarciem umowy i jej wykonaniem opłaty dodatkowe w postaci opłaty przygotowawczej i opłaty administracyjnej, stanowią niedozwolone klauzule umowne. Z zasad doświadczenia życiowego wynika, iż dla firmy udzielającej profesjonalnie pożyczek osobom fizycznym, koszt przygotowania umowy oraz sprawdzenia zdolności kredytowej kredytobiorcy nie będą wynosiły 443 złotych. Analizując zasadność omawianych opłat dodatkowych, należy zauważyć, że strona powodowa nie wykazała w toku niniejszego postępowania dwóch okoliczności – po pierwsze, aby opłaty te były rzeczywiście niezbędne z punktu widzenia realizacji obowiązków umowy pożyczki, a po drugie, że poniosła je w wysokości wskazanej

w umowie pożyczki. Opłata przygotowawcza miała służyć pokryciu poniesionych przez pożyczkodawcę kosztów czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki, do których przykładowo należały koszty obsługi dostarczenia i podpisania umowy u klienta oraz badanie zdolności klienta do spłaty pożyczki. Powód nie podał nawet, czy i ewentualnie w jaki sposób zweryfikował zdolność kredytową strony pozwanej ani nie wskazał, że poniósł z tego tytułu jakiegokolwiek wydatki. W ocenie Sądu, nie można w tym zakresie opierać się wyłącznie na twierdzeniach powoda i samym zapisie umownym. Podobnie trudno uznać, aby obsługa uiszczanych bezpośrednio na konto powódki rat kapitałowych w formie przelewu kosztowała 15 złotych dla jednej raty, tym bardziej, że ich księgowanie odbywa się w sposób automatyczny.

W treści umowy nie wskazano też, za obsługę jakich ewentualnych wniosków klienta oraz za wysłanie jakich komunikatów SMS, miałyby być pobierana ta opłata. Ponadto fakt pobierania opłaty administracyjnej po rozwiązaniu umowy jest o tyle niezasadne, iż powódka de facto nie ponosiła przecież kosztów administrowania co do niespłaconych rat.

Warto dodać, że zapisy umowy pożyczki przewidujące obowiązek ponoszenia dodatkowych opłat są również sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Wprawdzie wysokość opłaty przygotowawczej oraz opłaty administracyjnej zostały ustalone umową pożyczki, a pozwana, składając podpis pod umową, zgodziła się na ich ponoszenie, to jednak swoboda umów nie jest całkowicie dowolna i podlega pewnym ograniczeniom. Zgodnie z art. 353¹ k.p.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. W ocenie Sądu wskazuje to na fakt, iż te zapisy umowne stanowią w istocie obejście przepisów o odsetkach maksymalnych przy ich obecnej stosunkowo niskiej stopie i mają stanowić dla pożyczkodawcy dodatkowe źródło zysku. Strona powodowa nie wykazała też, aby ich wysokość była efektem indywidualnych uzgodnień z pozwaną, a nie stosowanego przez nią wobec wszystkich klientów cennika. Biorąc pod uwagę wysokość tych kosztów w stosunku do całości kwoty pożyczki, trzeba je uznać za nadmierne, a ich zastrzeżenie

w stosunkach z konsumentem jako nie dotyczące świadczeń głównych stron, stanowi niedozwoloną klauzulę umowną, gdyż kształtują one jego sytuację w sposób podobny do lichwy, co jest powszechnie przyjmowane za sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga fakt, iż to strona powodowa powinna udowodnić, że określona wierzytelność jej przysługuje, tym bardziej, że jako wierzyciel dochodzący zaspokojenia wierzytelności, powinien wykazać podstawę (źródło) zobowiązania pozwanego, jak i jego wysokość. Zgodnie bowiem z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi określone dla siebie skutki prawne, tym bardziej, że ciężar dowodu pozostaje w ścisłym związku z problematyką procesową dowodów. Sąd tylko wyjątkowo winien ingerować w przebieg postępowania dowodowego dopuszczając dowody z urzędu, które to uprawnienie wynika z treści przepisu art. 232 k.p.c. Zgodnie bowiem z przyjętą linią orzecznictwa obowiązek wskazania dowodów, potrzebnych dla rozstrzygnięcia sprawy, obciąża przede wszystkim strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 1996 r., III CKN 6/96, OSNC 1997/3/29).

Wobec powyższego zapisy umowy pożyczki z 15 lipca 2016 roku dotyczące opłaty przygotowawczej oraz opłaty administracyjnej, jako niedozwolone klauzule umowne, zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., nie wiązały pozwanej i nie jest ona zobowiązana do uiszczania wynikających z nich należności. Stąd w ocenie Sądu zasadnym było uznać żądanie w zakresie kwoty 1.108.47 zł tytułem niespłaconych rat kapitałowych w kwocie 1083,82 zł oraz skapitalizowanych odsetek w kwocie 24,65 zł. W pozostałym zakresie, czyli co do kwoty 443 zł, na którą składały się koszty opłaty przygotowawczej oraz opłaty administracyjnej - powództwo podlegało oddaleniu jako bezpodstawne.

O odsetkach Sąd orzekł zgodnie z art. 481 § 1 i 2 k.c. oraz art. 482 § 1 k.c., uwzględniając w tym zakresie żądanie pozwu.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art. 100 k.p.c. stosując zasadę och stosunkowego rozdzielenia. Pozwany przegrał proces w stosunku 0,71.

Koszty procesu obejmują wynagrodzenie pełnomocnika z wyboru powoda wysokości 900 zł (§ 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804), opłata od pozwu 30 zł i opłata od pełnomocnictwa 17 zł. łącznie koszty wyniosły kwotę 947 zł. Pozwany nie poniósł żadnych kosztów. Wobec powyższego powodowi należy się zwrot kwoty 672,37 zł (947 zł x 0,71).